

Pregar la Paraula

Festa de la Immaculada
Concepció de Maria
8 de desembre de 2019

Pregària inicial

Oh Déu i Pare nostre!, fes créixer en nosaltres la voluntat de caminar amb les bones obres cap a la trobada del Crist que ve, per tal que Ell ens cridi al seu costat per a posseir a la glòria el regne dels cels. Amén.

Llegeixo la Paraula

Lluc 1, 26-38

El sisè mes, Déu envià l'àngel Gabriel en un poble de Galilea anomenat Natza-ret, a una noia verge, unida per acord matrimonial amb un home que es deia Josep i era descendent de David. La noia es deia Maria.

L'àngel entrà a trobar-la i li digué: *—Déu te guard, plena de la gràcia del Senyor! Ell és amb tu.*

Ella es va torbar en sentir aquestes paraules i pensava per què la saludava així. L'àngel li digué: *—No tinguis por, Maria. Déu t'ha concedit la seva gràcia. Tindràs un fill i li posaràs el nom de Jesús. Serà gran i l'anomenaran Fill de l'Altíssim. El Senyor Déu li donarà el tron de David, el seu pare. Regnarà per sempre sobre el poble de Jacob, i el seu regnat no tindrà fi.*

Maria preguntà a l'àngel: *—Com podrà ser això, si jo sóc verge?*

L'àngel li respongué: *—L'Esperit Sant vindrà sobre teu i el poder de l'Altíssim et cobrirà amb la seva ombra; per això el fruit que naixerà serà sant i l'anomenaran Fill de Déu. També Elisabet, la teva parenta, ha concebut un fill a les seves velleses; ella, que era tinguda per estèril, ja es troba al sisè mes, perquè per a Déu no hi ha res impossible.*

Maria va dir: *—Sóc l'esclava del Senyor: que es compleixin en mi les teves paraules.* I l'àngel es va retirar.

Entenc la Paraula

El text evangèlic d'aquest diumenge és un dels més densos i rics del Nou Testament. El perill més gran que hi podem trobar quan considerem aquests relats com a història, és que esperem que Déu actuï d'aquesta mateixa manera

amb nosaltres. Allò que Lluc ens proposa, és una teologia de l'encarnació entesa des de l'Antic Testament.

Gairebé totes les paraules del relat fan referència a situacions de l'Antic Testament. L'evangelista acaba de narrar la concepció de Joan, que té com a model la d'Isaac, o la d'altres personatges de l'Antic Testament. Per al relat de la concepció de Jesús, Lluc pren com a model la creació d'Adam. Com Adam, Jesús neix de Déu mateix, sense intermediaris; i com Adam, serà també el començament d'una nova humanitat. No és un dels personatges més grans de la història d'Israel. Aquí rau la clau de tot el relat.

«Àngel»=missatger. A l'Antic Testament no té la mateixa connotació que té per a nosaltres. No hem de pensar en aquests éssers al servei de Déu, sinó en la presència de Déu d'una manera humana perquè l'home pugui suportar-la.

Natzaret no és esmentat en tot l'Antic Testament; és alguna cosa completament nova. **Galilea** era la província allunyada del centre de la religiositat oficial, que era la Judea i el temple. Vol dir que la intervenció divina en Jesús trenca amb el passat i es disposa a constituir una autèntica novetat. Lluny del temple i dels ambients oficials.

L'escena passa en una casa senzilla d'un poblet desconegut, a «una noia (verge)». Cap persona lligada a la institució, sinó una donzella completament anònima. Ni té ascendència ni cap qualitat excepcional. Dels pares de Joan ens n'acaba de fer grans elogis, de Maria, cap. «Una verge» no ho hem d'entendre segons el nostre concepte actual. Al·ludeix a l'absoluta fidelitat a Déu, per oposició a la imatge del poble rebel, tantes vegades representat pels profetes com l'adúltera o prostituta. Maria representa al poble humil, sense cap relleu social, però fidel.

«Alegra't, agraciada, el Senyor està de la teva part». Al·lusió també als profetes: «Alegra't filla de Sió, canta de goig, filla de Jerusalem». És una salutació d'alegria en ambient de salvació. Proximitat de Déu als israelites fidels. Déu s'ha bolcat sobre ella amb el seu favor.

La traducció oficial, «plena de gràcia», ens despista, perquè el concepte que nosaltres posem avui darrere de la paraula «gràcia», es va inventar molts segles després. No es tracta de la gràcia (un ésser diví que fa l'home fill de Déu i hereu del cel) sinó d'afirmar que Maria li ha caigut en gràcia, a Déu.

Josep, descendent de David, no té cap paper en el pla de salvació anunciat. És Déu el qui salva. Maria mateixa imposarà el nom a Jesús = Salvador. No serà fill de David, sinó de l'Altíssim. Ser Fill, en el relat mític, no significa generació biològica, sinó heretar la manera de ser del pare, i tenir el Pare per model de comportament. El model per a Jesús no serà David ni cap altre ésser humà,

sinó Déu. Jesús no pot tenir pare humà, perquè en aquest cas tindria l'obligació d'obeir-lo i imitar-lo.

L'Esperit Sant i la força de l'Altíssim són el mateix. Cobrir amb la seva ombra fa referència a la glòria de Déu, que en l'Antic Testament es representava per un núvol que era signe de la presència activa de Déu.

Sant=«Consagrat», «Fill de Déu», són designacions messiàniques. Són títols que no podem interpretar com a afirmació de la divinitat de Jesús. «Consagrat» fa referència sempre a una missió. El rei ungit era des d'aquest instant considerat fill de Déu.

«Sóc l'esclava del Senyor». Quan ens convencerem que l'encarnació de Déu no depèn de la perfecció de la persona en què s'encarna! Hem insistit tant en els privilegis de Maria com a preparació per a l'encarnació, que hem convertit en impensable l'encarnació de Déu en algú, que no sigui perfecte.

Medito la Paraula

El passatge que hem llegit és Paraula de Déu viva que continua activa entre nosaltres. Deixem que penetri en el nostre interior, ens qüestioni i ens empenyi a la vida. Si se'ns presentés Maria, l'esclava del Senyor:

— Ens portaria fins a Natzaret, aquell petit llogarret on Déu va deixar sentir la seva veu. Ens animaria a estar atents per poder escoltar. Ens diria que cal escoltar des de l'interior, despullant-nos de la superficialitat que ens envolta.

Penso com escoltem i a qui escoltem, i si escoltar és una actitud habitual avui en dia. Em pregunto, mirant Maria, de quina manera puc afavorir en mi aquesta actitud.

— Preguntaria què entenem cadascun de nosaltres per «disponibilitat». És una paraula molesta, diria, perquè demana atenció constant al pas imprevisible de Déu. Per exemple, a mi l'àngel em va anunciar que el meu fill seria «gran» i «fill de l'Altíssim» i el que vaig tenir davant meu va ser un pobre infantó posat en un pessebre. A més, continuaria dient Maria, «disponibilitat» vol dir acceptar que Déu pot fer meravelles amb la nostra pobresa, i lliurar-la-hi sense horaris ni «dies de festa», acollint com a missatgers seus els pobres i ferits de la terra.

Reflexiono sobre el que jo entenc per «disponibilitat en la fe» i ho acaro amb el que va anar la vida de Maria. Potser aquesta comparació em descobreixi alguna actitud o canvi que puc donar en la meua vida.

Prego amb la Paraula

María, Mare del silenci,

—deixebla primera del teu Fill—
ensenya'ns a escoltar la Paraula,
que, dia rere dia, truca al nostre cor.

María, Mare del "sí",

ensenya'ns a tenir un cor disposat
a fer nostre el projecte de Déu,
malgrat les pors, els dubtes i la indecisió.
Ensenya'ns aquella confiança que vas tenir,
la que et va fer llum enmig del misteri,
la que et va fer dir «que es faci la teva Paraula».
Fes que ens adonem que per a Déu
res no li és impossible.

María, Mare de la Vida,

forma en nosaltres el Fruit del teu ventre, Jesús,
perquè la Paraula es faci carn també en nosaltres,
i així puguem esdevenir
missatgers de l'esperança per als altres.

Altres paraules m'hi ajuden

L'Encarnació: foc nou i no «més del mateix»

«L'Església ha considerat sempre la concepció virginal de Jesús com un signe —i no pas com una prova— de la divinitat de Jesús. I al llarg de la història els qui han refusat aquest signe han estat precisament els mateixos que han refusat l'encarnació. Segons la doctrina de l'Església el paper de l'Esperit en l'encarnació no és de cap manera un paper procreador, sinó un paper creador. Vet aquí la clau de tot. La concepció virginal de Jesús és una iniciativa creadora.

»Tinc la mateixa dificultat —o facilitat, però reconec que aquest punt provoca en el nostre temps una al·lèrgia específica— per creure en aquesta concepció virginal, que per creure en la creació del món. De la mateixa manera que l'home, simbolitzat en la Bíblia per Adam, ha estat creat per Déu des del començament, així també el signe de la concepció virginal ens diu que en Jesús —el Fill de Déu fet home qui té Déu per Pare— la humanitat ha estat recreada per a un nou començament. Aquí hi ha una correspondència volguda: Adam, com Jesús, no ha estat pas engendrat per una unió conjugal normal». (BERNARD SESBOÛÉ, *Marie, ce que dit la foi*, Bayard 2004, p. 22.)

Orar la Palabra

Fiesta de la Inmaculada
Concepción de María
8 de diciembre de 2019

Oración inicial

¡Oh Dios, nuestro Padre!, suscita en nosotros la voluntad de andar con las buenas obras al encuentro de Cristo que viene, para que Él nos llame junto a sí en la gloria a poseer el reino de los cielos. Amén.

Leo la Palabra

Lucas 1, 26-38

Al sexto mes, el ángel Gabriel fue enviado por Dios a Nazaret, un pueblo de Galilea, a visitar a una virgen llamada María, que estaba prometida en matrimonio a José, un varón descendiente del rey David.

El ángel se presentó ante María y le dijo: —*Alégrate, llena de gracia. El Señor está contigo.*

María quedó perpleja al oír estas palabras, preguntándose qué significaba aquel saludo.

El ángel le dijo: —*No temas, María, porque has encontrado gracia ante Dios. Concebirás en tu vientre, darás a luz un hijo y le pondrás por nombre Jesús. Un hijo que será grande, será Hijo del Altísimo. Dios, el Señor, le entregará el trono de su antepasado David, reinará eternamente sobre la casa de Jacob y su reinado no tendrá fin.*

María dijo al ángel: —*¿Cómo será eso, pues no conozco varón?*

El ángel le contestó: —*El Espíritu Santo vendrá sobre ti y el poder del Altísimo te cubrirá con su sombra. Por eso el niño que ha de nacer será santo, será Hijo de Dios. Mira, si no, a tu pariente Isabel: también ella va a tener un hijo en su ancianidad; la que consideraban estéril está ya de seis meses, porque para Dios nada hay imposible.*

María dijo: —*Aquí está la esclava del Señor. Que se haga conmigo como dices.*

Entonces el ángel la dejó y se fue.

Entiendo la Palabra

El texto evangélico de este domingo es uno de los más densos y ricos del Nuevo Testamento. El mayor peligro que nos acecha al considerar estos relatos como historia, es que esperamos que Dios actúe de esa misma manera con nosotros. Lo que Lucas nos propone, es una teología de la encarnación entendida desde el Antiguo Testamento.

Casi todas las palabras del relato hacen referencia a situaciones del Antiguo Testamento. El evangelista acaba de narrar la concepción de Juan, que tiene como modelo la de Isaac, o la de otros personajes del Antiguo Testamento. Para el relato de la concepción de Jesús, Lucas toma como modelo la creación de Adán. Como Adán, Jesús nace de Dios mismo, sin intermediarios; y como Adán, va a ser el comienzo de una nueva humanidad. No es uno más de los grandes personajes de la historia de Israel. Esta es la clave de todo el relato.

“Ángel”=mensajero. No tiene en el Antiguo Testamento la misma connotación que tiene para nosotros. No debemos pensar en esos seres al servicio de Dios, sino en la presencia de Dios de una manera humana para que el hombre pueda soportarla.

Nazaret no es nombrado en todo el Antiguo Testamento; es algo completamente nuevo. **Galilea** era la provincia alejada del centro de la religiosidad oficial, que era Judea y el templo. Quiere decir que la intervención divina en Jesús rompe con el pasado y va a constituir una auténtica novedad. Lejos del templo y los ambientes oficiales.

La escena se va a desarrollar en una casa sencilla de un pueblecito desconocido, a **“una virgen”**. Ninguna persona ligada a la institución, sino una doncella completamente anónima. Ni tiene ascendencia ni cualidad alguna excepcional. De los padres de Juan acaba de hacer grandes elogios, de María, ninguno. **“Una virgen”** no debemos entenderlo según nuestro concepto actual. Alude a la absoluta fidelidad a Dios, por oposición a la imagen del pueblo rebelde, tantas veces representado por los profetas como la adúltera o prostituta. María representa al pueblo humilde, sin relieve social alguno, pero fiel.

“Alégrate, agraciada, el Señor está de tu parte”. Alusión también a los profetas: **“Alégrate hija de Sion, canta de júbilo hija de Jerusalén”**. Es un saludo de alegría en ambiente de salvación. Cercanía de Dios a los israelitas fieles. Dios se ha volcado sobre ella con su favor.

La traducción oficial, **“llena de gracia”**, nos despista, porque el concepto que nosotros ponemos detrás de la palabra **“gracia”**, se inventó muchos siglos después. No se trata de la gracia (un ser divino que hace al hombre hijo de Dios y heredero del cielo) sino de afirmar que María le ha caído en gracia a Dios.

José, descendiente de David, no tiene papel alguno en el plan de salvación anunciado. Es Dios el que salva. María misma impondrá el nombre a Jesús = Salvador. No será hijo de David, sino del Altísimo. Ser Hijo, en el relato mítico, no significa generación biológica, sino heredar la manera de ser del padre, y tener por modelo de comportamiento al Padre. No será David ni cualquier otro ser humano, el modelo para Jesús, sino Dios. Jesús no puede tener padre humano, porque en ese caso tendría la obligación de obedecerle e imitarle.

El Espíritu Santo y la fuerza del Altísimo son lo mismo. Cubrir con su sombra hace referencia a la gloria de Dios, que en el Antiguo Testamento se representaba por una nube que era signo de la presencia activa de Dios.

Santo=“Consagrado”, “Hijo de Dios”, son designaciones mesiánicas. Son títulos que no podemos interpretar como afirmación de la divinidad de Jesús. “Consagrado” hace referencia siempre a una misión. El rey ungido era desde ese instante considerado hijo de Dios.

“Aquí está la esclava del Señor”. ¡Cuándo nos convenceremos de que la encarnación de Dios no depende de la perfección de la persona en que se encarna! Hemos insistido tanto en los privilegios de María como preparación para la encarnación, que hemos convertido en impensable la encarnación de Dios en alguien, que no sea perfecto.

Medito la Palabra

— Si se nos presentase María, la esclava del Señor, nos llevaría hasta Nazaret, la pequeña aldea en la que Dios dejó oír su voz. Nos animaría a estar atentos para poder escuchar. Nos diría que es necesario percibir desde el interior, despojándonos de la superficialidad que nos envuelve.

Pienso cómo y a quién escuchamos, y si la escucha es una actitud habitual en nuestro día a día. Me pregunto, mirando a María, cómo puedo favorecer en mí esta actitud.

— Preguntaría qué entendemos cada uno de nosotros por «disponibilidad». Es una palabra molesta, diría, porque implica atención constante al paso imprevisto de Dios. Por ejemplo, a mí me fue anunciado mi hijo como «grande» e «hijo del Altísimo» y tuve ante mí a un débil niño recostado en un pesebre. Además, continuaría diciendo María, «disponibilidad» es aceptar que Dios puede hacer maravillas con nuestra pobreza, y entregársela sin horarios ni «días de fiesta», acogiendo como mensajeros suyos a los pobres y heridos de la tierra.

Reflexiono sobre lo que yo entiendo por «disponibilidad en la fe» y lo cotejo con lo que fue la vida de María. Quizá esa comparación me descubra alguna actitud o cambio que puedo dar en mi vida.

Rezo con la Palabra

María, Virgen del silencio,

—discípula primera de tu Hijo—
enséñanos a escuchar la Palabra,
que cada día llama a nuestro corazón.

María, Virgen del "sí",

enséñanos a tener un corazón
dispuesto a asumir el proyecto de Dios
a pesar de miedos, dudas o indecisiones.
Enséñanos aquella confianza que tuviste,
la que fue luz en medio del misterio,
la que hizo que dijeras «Hágase en mí...».
Haz que nos demos cuenta
de que para Dios nada hay imposible.

María, Virgen de la Vida,

forma en nosotros el Fruto de tu vientre, Jesús,
para que la Palabra se haga carne también en nosotros,
y así podamos llegar a ser
mensajeros de la esperanza para los demás.

Otras palabras me ayudan

La Encarnación: algo nuevo del todo y no «más del mismo»

«La Iglesia ha considerado siempre la concepción virginal de Jesús como un signo — y no como una prueba— de la divinidad de Jesús. Y a lo largo de la historia los que han rechazado este signo han sido precisamente los mismos que han rechazado la encarnación. Según la doctrina de la Iglesia el papel del Espíritu en la encarnación no es en modo alguno un papel procreador, sino un papel creador. Aquí está la clave de todo. La concepción virginal de Jesús es una iniciativa creadora.

»Tengo idéntica dificultad —o facilidad, aunque reconozco que este punto provoca en nuestro tiempo una alergia específica— para creer en esta concepción virginal, que para creer en la creación del mundo. De la misma manera que el hombre, simbolizado en la Biblia por Adán, ha sido creado por Dios desde el comienzo, así también el signo de la concepción virginal nos dice que en Jesús — el Hijo de Dios hecho hombre que tiene a Dios por Padre— la humanidad ha sido recreada para un nuevo comienzo. Aquí hay una correspondencia intencionada: Adán, lo mismo que Jesús, no ha sido engendrado por una unión conyugal normal.» (BERNARD SESBOÛE, *Marie, ce que dit la foi*, Bayard 2004, p. 22.